

BARBARA JELONEK

Wędrowka po świecie japońskich mitów w książce prof. Agnieszki Kozyry pt. *Mitologia japońska*

Słowa kluczowe: mitologia japońska, Agnieszka Kozyra

Książka prof. Agnieszki Kozyry pt. „Mitologia japońska. Opowieści o Bogach i demonach. Konteksty kulturowe. Historia i współczesność” wydana w ramach Serii Mitycznej przez Wydawnictwo Szkolne PWN to niezwykle interesująca propozycja dla badaczy mitologii i religii Japonii oraz dla wszystkich czytelników zainteresowanych fenomenem popularności kultury Kraju Wschodzącego Słońca¹.

Autorka przedstawiła w niej mity kosmogoniczne i mity o boskim pochodzeniu dynastii cesarskiej, sylwetki legendarnych władców Japonii, najważniejsze bóstwa i postaci mitologiczne, istoty nadprzyrodzone występujące w japońskiej mitologii popularnej oraz wybrane obiekty sakralne. Ta ciekawa pozycja wydawnicza jest bogata w ilustracje, które w większości są autorstwem prof. Kozyry. Zdjęcia najprawdopodobniej zostały wykonane podczas jej staży i licznych wyjazdów do Japonii.

¹ *Mitologia japońska. Opowieści o Bogach i demonach. Konteksty kulturowe. Historia i współczesność*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Białystok 2011.

Zanim jednak przedstawię czytelnikowi zawartość recenzowanej tutaj pozycji, pragnę przybliżyć krótko i treściwie sylwetkę jej autorki, czyli profesor Agnieszki Kozyry.

Agnieszka Kozyra (ur. 1963) jest profesorem nadzwyczajnym² i kierownikiem Zakładu Japonistyki i Koreanistyki Wydziału Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego³ oraz profesorem w Zakładzie Japonistyki i Sinologii Uniwersytetu Jagiellońskiego⁴. Jest absolwentką Uniwersytetu Warszawskiego oraz Studium Religioznawstwa na Wydziale Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego⁵. Temat jej dysertacji doktorskiej brzmiał następująco: „W poszukiwaniu tożsamości japońskiego chrześcijanina – twórczość Uchimury Kanzō”. W ramach habilitacji A. Kozyra pisała o filozofii Zen. Aby dopełnić obrazu działalności naukowej prof. Kozyry warto dodać, iż kierunkiem jej badań jest głównie historia filozofii i religii Japonii⁶.

Jej najważniejsze prace to opublikowana w 2001 roku w Tokio książka pod tytułem „Nihon to seiyo ni okeru Uchimura Kanzō: sono shūkyō shisō no fuhensei”⁷ oraz artykuły „Eastern nothingness in Nishida Kitarō and Lin-chi” z 1999 roku, a także „Nitobe Inazō no kirisutokuyōteki bushidō”⁸ z 1997 roku⁹.

Warto wspomnieć tutaj również o innych publikacjach autorki, oprócz tych wyżej wymienionych. Są to hasła dotyczące Japonii zamieszczone

2 Informacja zaczerpnięta z: *Agnieszka Kozyra*, <http://japonistyka.orient.uw.edu.pl/pracownicy/lista-pracownikow-zakladu/agnieszka-kozyra/>; *Agnieszka Kozyra*, <http://info.filg.uj.edu.pl/ifo/japonistyka/default.php?GPID=5010>; *Agnieszka Kozyra*, <http://lubimyczytac.pl/autor/53627/agnieszka-kozyra> [dostęp: 14.10.2014].

3 *Ibidem*.

4 *Ibidem*.

5 *Ibidem*; Dane biograficzne: 1986 – magister, Uniwersytet Warszawski, 1990 – M.A. Osaka City University, 1993 – absolwentka Studium Religioznawstwa, Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu, 1994 – doktorat: W poszukiwaniu tożsamości japońskiego chrześcijanina – twórczość Uchimury Kanzō, 2005 – habilitacja: Filozofia Zen, 2008 – stanowisko profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Warszawskiego. Informacja zaczerpnięta z *Agnieszka Kozyra*, <http://japonistyka.orient.uw.edu.pl/pracownicy/lista-pracownikow-zakladu/agnieszka-kozyra/> [dostęp: 14.10.2014].

6 *Ibidem*.

7 Japoński tytuł brzmi następująco: 日本と西洋における内村鑑三：その宗教思想の普遍性.

8 Polski tytuł: „Chrześcijańskie bushidō Nitobe Inazō”. *Ibidem*.

9 *Ibidem*.

w *Encyklopedii Religii PWN* (Warszawa 2001–2003) oraz w *Powszechnej Encyklopedii Filozofii* (tom 1–4, Polskie Towarzystwo Tomasz z Akwinu, Lublin, 2000–2004), a ponadto książka *Filozofia nicości Nishidy Kitarō* wydana w 2007 roku (Wydawnictwo Nozomi, Warszawa), „*Estetyka zen* z 2010 roku (Wydawnictwo Trio, Warszawa) oraz recenzowana tutaj *Mitologia japońska* wydana w 2011 roku (Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa).

Dorobek naukowy profesor Agnieszki Kozyry świadczy o jej merytorycznym przygotowaniu do publikowania książek o tematyce japońskiej. Przemawia za tym również zawarta w recenzowanej tutaj *Mitologii japońskiej* bardzo bogata bibliografia zawierająca źródła anglojęzyczne, dzieła znanych polskich autorów oraz japońskich twórców. Jeśli chodzi o autorów rodzimych to prof. Agnieszka Kozyra powołuje się w niniejszej pozycji najczęściej na źródła opracowane przez Jolantę Tubielewicz oraz Wiesława Kotańskiego. Korzystała z „Kojiki czyli Księga dawnych wydarzeń”¹⁰, z „Dziedzictwa japońskich bogów. Uranokracja”¹¹, „Opowieści o pierwszych władcach japońskich”¹², oraz „Japoński opowieści o bogach”¹³ autorstwa W. Kotańskiego. Równie często widać w książce wkład dzieł napisanych przez Jolantę Tubielewicz. Dzieł takich jak: „Historia Japonii”¹⁴, „Od mitu do historii. Wykłady o Japonii”¹⁵, „Mężczyźni i kobiety w starożytnej Japonii. Miłość, seks obyczaj”¹⁶, „Mitologia Japonii”¹⁷.

Profesor Kozyra w odróżnieniu do wyżej wymienionych autorów omawia mitologiczne źródła na podstawie różnych autorów, dlatego jej dzieło można uznać na najobszerniejsze na rynku. Jednakże wyszczególnienie

10 W. Kotański, *Kojiki czyli księga dawnych wydarzeń*, przeł. Wiesław Kotański, Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy 1986.

11 W. Kotański, *Dziedzictwo japońskich bogów. Uranokracja*, Wrocław–Warszawa–Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1995.

12 W. Kotański, *Opowieści o pierwszych władcach japońskich*, Warszawa: Iskry 1990.

13 W. Kotański, *W kręgu shintoizmu t. 1 i 2*, Warszawa: Dialog 1995.

14 J. Tubielewicz, *Historia Japonii*, Wrocław (i in): Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1984.

15 J. Tubielewicz, *Od mitu do historii. Wykłady o Japonii*, oprac. Ewa Pałasz-Rutkowska, Warszawa: Wydawnictwo TRIO 2006.

16 J. Tubielewicz, *Mężczyźni i kobiety w starożytnej Japonii. Miłość, seks obyczaj*. Warszawa: Nozomi 2000.

17 J. Tubielewicz, *Mitologia Japonii*, Warszawa: Wydawnictwo Artystyczne i Filmowe 1986.

tutaj tych pozycji ma na celu pokazanie czytelnikowi jak dokładna i precyzyjna jest autorka w przybliżaniu faktów zawartych w jej książce.

Jeśli chodzi o źródła zagraniczne to autorka korzystała najczęściej z prac: Masamichi Abe, Violet H. Harada, Yukio Hatta, Lafcadio Hearn, Ichiro Hori, Yasaburō Ikeda, Akira Ishii, Mikiharo Itō, Masanabu Kagawa, Joseph M. Kitagawa, Antoni Klaus, Kazuhiko Komatsu, Ietaka Kuki, Akira Masaki, Naboru Miyata, Shigeru Mizuki, Shigeyoshi Murakami, Shūichi Murayama, Hideki Saitō, Minoru Shibata, Takuya Sugihara, Haruo Suwa, Masao Takatori, Tamio Tobe, Sekien Toriyama, Akinari Ueda, Naka Uryū, Tetsuo Yamaori oraz Kunio Yanagita.

Warto również wspomnieć, że A. Kozyra zadedykowała swoją najnowszą książkę prof. Jolancie Tubielewicz, która, jak zaznacza autorka, „wprowadziła mnie w świat mitologii Japonii”¹⁸.

Jeśli chodzi o budowę książki to *Mitologia japońska* składa się z noty edytorskiej, wprowadzenia, kilku rozdziałów i podrozdziałów, bibliografii, indeksu oraz spisu ilustracji¹⁹.

Dla celów promocyjnych okładce książki i jej marketingowym opisom towarzyszy krótkie streszczenie tego, czego będzie ona dotyczyć. Na okładce przeczytamy, iż album, który bierzemy do rąk to wędrówka po mitologii japońskiej w warstwie oficjalnej, jak i popularnej. A. Kozyra zaprezentowała w książce nie tylko najważniejsze mity i postaci opisane w dworskich kronikach, ale również ludowe podania oraz legendy, które wprowadzić mają czytelnika w interesujący świat japońskich istot nadprzyrodzonych składających się m.in. z duchów, demonów, upiórów i magicznych zwierząt²⁰. Trudno nie zgodzić się z powyższym opisem znajdującym się na okładce, który ujmuje w całość poruszone przez Kozyrę zagadnienia w jej najnowszej książce.

18 Dedykacja znajduje się przed spisem treści, s. 3.

19 *Ibidem*.

20 Opis książki i krótkie informacje na temat tego czego niniejsza pozycja dotyczy znajdują się na okładce książki, jak również na licznych stronach wydawniczych i sprzedających publikacje. Materiały prasowe dostępne na np. „*Mitologia japońska pod patronatem Torii*”, <http://torii.com.pl/2011/mitologia-japonska-pod-patronatem-torii> [dostęp: 14.10.2014]; *Mitologia japońska – opis produktu*, http://merlin.pl/Mitologia-japonska_Agnieszka-Kozyra/browse/product/1,954716.html#fullinfo [dostęp: 14.10.2014]; A. Kozyra, *Mitologia japońska – opowieści o bogach i demonach, konteksty kulturowe, historia i współczesność*, Seria mityczna, Warszawa: Wydawnictwo Szkolne PWN 2011.

W rozdziale pierwszym autorka wnikliwie analizuje shintoizm oraz synkretyzm buddyzmu i shintoizmu, którego początki sięgają VIII wieku²¹. Nakreśla czytelnikowi w co wierzą mieszkańcy Kraju Wschodzącego Słońca. Podkreśla jednak, że wspomniany wcześniej shintoizm, nie jest jedyną religią, którą wyznają Japończycy. Dlatego też wspomina o m.in. buddyzmie oraz taoizmie. Autorka pisze, że wierzenia powstałe w wyniku synkretyzmu buddyzmu i shintoizmu były bardzo mocno zakorzenione. Z prowadzonych w dzisiejszych czasach badaniach statystycznych odnoszących się do religijności mieszkańców Kraju Kwitnącej Wiśni wynika, iż łączna liczba wyznawców tych wyznań jest większa od liczby ludności Japonii. Ten „statystyczny paradoks” wynika z tego, że wielu obywateli Japonii, którzy wypełniając ankietę deklarują przywiązanie zarówno do buddyzmu jak i do shintoizmu²². Ilość mitów i legend, na które wpływają nauki buddyjskie, konfucjańskie oraz taoistyczne, powoduje mieszanekę, którą trudno w jasny i krótki sposób opisać. Dlatego też nie można autorce odmówić literackiego kunsztu w przekazywaniu informacji o japońskim świecie. W przeciwieństwie do Zachodu, na przykład Europy, japońskie mity i legendy łączą się precyzyjnie z religijnością Japończyków. Ponadto elementy te odgrywają znaczną rolę w polityce, historii oraz w życiu zwykłych ludzi. Pomimo upływu czasu oraz laicyzacji świata, japońskie mity i legendy nadal są bardzo żywe i odgrywają znaczącą rolę w życiu mieszkańców Japonii przykładowo podczas świąt shintoistycznych czy buddyjskich – podkreśla Tomasz Kajzerek, który na łamach portalu konnichiwa.pl opisał swoje odczucia w stosunku do recenzowanej tu książki²³.

W drugim rozdziale autorka na kartach swojej książki wyjaśnia powstanie świata i pierwszych bogów oraz jak doszło do zesłania Bogini Słońca²⁴ na ziemię. Omawia także legendarnych władców Japonii m.in. twórcę państwa japońskiego i pierwszego cesarza Jimmu, miłosiernego władcę Suinina (który zniósł zwyczaj składania ofiar z ludzi na grobach oraz szlachetnie wybaczył zdradę swojej małżonce), Yamatotakeru zwanego walecznym księciem z Yamoto, łagodnego władcę o czułym sercu

21 *Ibidem*.

22 *Ibidem*, s. 29.

23 Recenzja książki napisana przez Tomasza Kajzereka na portalu poświęconym tematyce Japonii: <http://www.konnichiwa.pl/mitologia-japonska,8,447.html> [dostęp: 14.10.2014].

24 Amaterasu – przyp. autor.

Nintoku, „cesarzową-szamankę” Jingū²⁵ oraz najokrutniejszego z cesarzy władcę Yūryaku.

Do panteonu shintoistycznych bóstw zalicza się przede wszystkim bogów opisanych w dworskich kronikach japońskich i dlatego autorka opisuje sylwetki takich bogów jak m.in. Izanami i Izanagi, Amaterasu, Amenouzume i Sarutahiko, Susanoo, Okuninushi, Inari, Watatsumi, Hachimana, Okame. Legendy i mity opisują nadprzyrodzoną skuteczność bóstw i ich oblicza. W mitach wyraźnie zaznacza się synkretyzm shintoizmu i buddyzmu. Agnieszka Kozyra tłumaczy, iż wiele bóstw wymienionych w księgach stanowiących źródło mitologii oficjalnej stało się również obiektem plebejskiego kultu. Kult ten rozwinął się na prowincji, z dala od wpływów dworu cesarskiego, czego najlepszym przykładem jest kult bogini Amaterasu na Kiusiu²⁶. Tu jako postaci kręgu tradycji buddyjskiej omawia takie postaci jak Jizō, Kannon i Daruma. Wspomina również o ascetach o nadnaturalnych mocach, czyli o En No Gyōja oraz Abe Seimei.

W rozdziale czwartym autorka przedstawia istoty nadprzyrodzone w mitologii popularnej. Podzieliła je na duchy osób żyjących (Ikiryō), duchy zmarłych (Yūrei), demony (Yōkai) oraz magiczne zwierzęta np. lisy (tiskune), jenoty (tanuki), psy (inu), smoki (ryū), koty (neko) i węże (hebi), które odgrywały szczególną rolę w ludowych wierzeniach, ponieważ mogły one przybrać postać ludzką. Jeśli chodzi o duchy zmarłych to Kozyra omawia: walczące demony (ashura), głodne demony (gaki), a także pod zagadkowymi nazwami podrozdziałów tj. „zemsta z za grobu”, „tęsknota za światem żywych” oraz „wywoływanie duchów”, dyskutuje na łamach książki o pozostałych istotach nadprzyrodzonych. Jeśli chodzi o Yōkai, czyli demony, to w tym podrozdziale autorka omawia diabły (oni), wodniki (kappa), skrzydlate gobliny (tengu), Górską Staruchę (Yamauba/Yamamba), Śnieżną Panią (Yukionna), upiorne główki (rokurokubi)²⁷, domowe chochliki (zashiki warashi), zaś na końcu przedstawia świat japońskich demonów według Mizukiego Shigeru²⁸.

25 Jingū nie weszła do oficjalnego rejestru cesarzy i przypisano jej rolę regentki rządzącej w imieniu syna. A. Kozyra, *Mitologia japońska...*, s. 87.

26 *Ibidem*, s. 5.

27 Ciekawostka z książki: znamię zazdrośnicy, posiadała kobieta, która potrafiła zmienić się w rokurokubi. Było to podłużne czarne znamię na szyi, i dlatego w niektórych regionach Kraju Kwitnącej Wiśni radzono mężczyznom aby zanim poślubią swoją wybrankę dokładnie obejrzeeli jej szyję. *Ibidem*, s. 381.

28 „We współczesnej Japonii demony znane z folkloru stały się znowu bardzo popularne dzięki twórczości Mizukiego Shigeru, który narysował wiele komiksów poświęconych tym nadprzyrodzonym istotom.” *Ibidem*, s. 387.

W przeciwieństwie do mitologii oficjalnej mitologia popularna rozwijała się spontanicznie i przez długi czas była przekazywana ustnie. W wielu podaniach i legendach łączą się elementy różnych religii, zaś ich bohaterami byli głównie górscy asceci, którzy oddawali cześć shintoistycznym bóstwom gór, a także buddyjscy bodhisattwowie, słynni mnisi, magowie oraz wróżbici oraz egzorcyci, którzy związani z taoizmem – wyjaśnia autorka²⁹.

W kolejnym i zarazem ostatnim rozdziale Kozyra opisuje wybrane przez siebie obiekty sakralne. Wśród świątyń shintoistycznych istnieje ścisła hierarchia. Na samym dole znajdują się Jinja, czyli przybytki bóstw, wyżej znajdują się Taisha, czyli wielkie przybytki, dalej Jingu, czyli pałace bogów. Autorka zaznacza, że wierni mają wstęp do jedynie do pawilonu modlitwy, zaś do głównego pawilonu mogą wejść tylko najważniejsi kapłani i to tylko w określone dni w roku³⁰. Wymienia następując obiekty sakralne: świątynię boga ryżu Fushimi Inari Taisha, Świątynię Pokoju – Heian Jingū, świątynię bogini morza Itsukushima Jinja, świątynię Izumo Taisha, świątynię poświęconą czterem bóstwom Kasuga Taisha, buddyjską świątynię Kiyomizudera, świątynię Sanjūsangendō³¹, Shimogamo Jinja i Kamigamo Jinja znajdujące się na brzegu rzeki Kamogawa, świątynię Tōshōgū, „Świątynię na Ośmiu Wzgórzach” w Kioto czyli Yasaka Jinja oraz ostatnią Yasukuni Jinja, czyli „Świątynię Utrzymującą Kraj w Pokoju”. W książce opisana została także ogromny kompleks świątynny Ise Jingu, który pominięto w spisie treści.

Ostatnie karty *Mitologii japońskiej* zamyka liczna bibliografia, indeks osób oraz postaci historycznych, mitycznych i legendarnych oraz spis ilustracji. Są one nieocenioną pomocą przy szybkim wyszukiwaniu interesujących nas zagadnień, osób lub postaci fikcyjnych. Zaś bibliografia może posłużyć nam do zgłębienia posiadanego już zasobu wiedzy.

Jeśli chodzi o braki w książce to moim zdaniem osoby, które nigdy wcześniej nie miały „do czynienia z Japonią” lub też nie interesowały się nią wcześniej bardziej szczegółowo, mogą mieć problem z przyswojeniem licznych informacji. Niektóre przedstawione są w taki sposób jak

²⁹ *Ibidem*, s. 267.

³⁰ *Ibidem*, s. 463.

³¹ Oficjalna nazwa świątyni to „Świątynia Kwiatu Lotosu”, jednak powszechnie znana jest jako „Pawilon Trzydziestu Trzech Odstępów Między Kolumnami” – jest to nawiązanie do konstrukcji. *Ibidem*, s. 505.

gdymyby czytelnik miał wyłącznie poszerzać swoją wiedzę, a nie dopiero co ją nabywać. Natłok informacji może być zgubny w tym przypadku dla czytelnika. Zwłaszcza, że nie zauważyłam żadnej mapy, która wskazałaby czytelnikowi gdzie dany obiekt, np. sakralny, znajduje się, co w moim przypadku było nieco drażniące, ponieważ sięgałam dodatkowo do atlasu.

Ponadto, pomimo korekty jaką przeszła książka, a oprócz tego kilku krótszych i dłuższych recenzji, które przeczytałam na jej temat, żadna z recenzujących osób nie zauważyła, że w spisie treści, w rozdziale dotyczącym świątyń i innych obiektów sakralnych, nie ujęto opisanego na stronach 466–481 ogromnego kompleksu Ise Jingu znajdującego się w mieście Ise (prefektura Mie). To wydaje się być wielkim brakiem dla kogoś, kto poszukuje informacji na ten temat, a przejrzy wyłącznie spis treści książki i poszukiwanego elementu nie znajdzie.

Innych błędów dotyczących tej pozycji nie wymienię, ponieważ nie mam innych zastrzeżeń, zaś książka jest wyjątkowo przejrzysta i dla tego typu pozycji wydawniczej ma same zalety.

Jeśli chodzi o szatę zewnętrzną książki to najczęściej czysta i przejrzysta okładka kojarzy się z wyższą półką. Okładka *Mitologii japońskiej* jest twarda, ma czarne surowe tło, na którym znajduje się tytuł, dane autora oraz ilustracja ze smokiem. Wsad książki bogaty jest w rozmaite anegdoty, liczne ciekawostki, zaś całość okraszona jest ponad trzystoma ilustracjami, które uprzyjemniają czytanie. Szata graficzna jest przejrzysta, dzięki czemu kontakt z 544 stronami książki jest przyjemnością dla oczu, a czcionka zachęca do dalszego czytania i nie męczy narządu wzroku.

Niniejsza pozycja porządkuje dotychczasową wiedzę na temat japońskiej mitologii, prezentuje sylwetki bóstw i opowieści o ich czynach, a także koresponduje na łamach książki z dziełami zawierającymi motywy mitologii japońskiej przedstawionej m.in. w literaturze oraz malarstwie³².

32 Pozwolę sobie przytoczyć słowa napisane na stronie sklepu internetowego z książkami www.czary-mary.pl na temat recenzowanej tutaj książki, a mianowicie: „Mitologia japońska: porządkuje wiedzę o religiach i kulturach świata w formie fabularnej lub leksykonu, zaznajamia ze sferą ludzkich wierzeń na przestrzeni stuleci, prezentuje opowieści o bogach i herosach znanych z różnych mitologii i świętych ksiąg, oraz o ich kulcie, ukazuje motywy wielokrotnie wykorzystywane w różnych tekstach kultury: w literaturze, malarstwie i przekazach ustnych, jest nieocenionym źródłem dla zrozumienia kultury dawnej i współczesnej oraz natury człowieka to doskonała propozycja dla miłośników sag, trylogii a także publikacji fantasy”. Te słowa doskonale ujmują i podsumowują moją opinię na temat zawartości książki.

Dokonując recenzji najnowszej publikacji prof. A. Kozyry muszę podkreślić, iż była ona nieocenionym źródłem informacji dla mojej pracy magisterskiej dotyczącej japońskiego małżeństwa. Pozycja ta okazała się kopalnią przykładów, które potrzebne były mi do wyjaśnienia mitologicznej genezy pochodzenia małżeństwa. Wnikliwa analiza japońskich kronik – Kojiki i Nihongi – oraz wymienienie przez autorkę szczegółowo i plastycznie rytuałów jakie towarzyszyły „pierwszemu” japońskiemu małżeństwu, stały się idealnym materiałem dla mojej pracy.

Kozyra, powołując się na swoją wiedzę oraz polskie znamienitości w dziedzinie dotyczącej dziejów Japonii, przybliżyła w prosty i zrozumiały sposób losy Japonii, a także ukazuje jej tradycje i obyczaje dotyczące historycznej i współczesnej kultury. Do tej pory w Polsce kopalnią wiedzy na temat religii i historii Japonii były już nieco zakurzone prace Wiesława Kotańskiego i Jolanty Tubielewicz. „*Mitologia japońska...*”, pozycja, którą Wydawnictwo Szkolne PWN przekazuje czytelnikom, ma być zaproszeniem do wędrowki po mitologii japońskiej. To nieszablonowa pozycja, która systematyzuje i poszerza obecną wiedzę na temat zagadnień dotyczących Japonii, a równocześnie uzupełnia ją o wiele ciekawych odniesień do mangi, twórczości literackiej, filmu, czy też sztuki kulinarnej za pomocą m.in. ilustracji³³.

Bez wątplenia *Mitologia japońska* jest pozycją godną polecenia, przede wszystkim jako analiza i wyjaśnienie japońskich mitów i ich wpływu na japońskie społeczeństwo. Również dlatego, że przybliżyła każdemu czytelnikowi zrozumiałym językiem kulturowe zawilości i liczne nowinki mitycznego świata. To działanie, zamierzone lub nie, sprawia, że czytelnik sięgnie pod dalsze pozycje dotyczące zagadnień Kraju Kwitnącej Wiśni.

Bibliografia

Agnieszka Kozyra, <http://info.filg.uj.edu.pl/ifo/japonistyka/default.php?GPID=5010> [dostęp: 14.10.2014].

Opis podręcznika Mitologia japońska – Kozyra Agnieszka, http://www.czarymary.pl/p_848718_mitologia_japonska_kozyra_agnieszka [dostęp: 14.10.2014].

33 „Torii” nr 11, <http://torii.com.pl/wydania/torii-11> [dostęp: 14.10.2014]; *Nadrabiając zaległości: „Mitologia japońska” Agnieszki Kozyry i Archipelag #07*, <http://litteratour2.wordpress.com/2012/03/01/mitologia-japonska-agnieszka-kozyra-archipelag-torii/> [dostęp: 14.10.2014].

- Agnieszka Kozyra*, <http://japonistyka.orient.uw.edu.pl/pracownicy/lista-pracownikow-zakladu/agnieszka-kozyra/> [dostęp: 14.10.2014].
- Agnieszka Kozyra*, <http://lubimyczytac.pl/autor/53627/agnieszka-kozyra> [dostęp: 14.10.2014].
- Kajzerek T., *Mitologia japońska*, <http://www.konnichiwa.pl/mitologia-japonska,8,447.html> [dostęp: 14.10.2014].
- Kozyra A., *Mitologia japońska. Opowieści o Bogach i demonach. Konteksty kulturowe. Historia i współczesność*, Białystok: Wydawnictwo Szkolne PWN, 2011.
- Nadrabiając zaległości: „Mitologia japońska” Agnieszki Kozyry i Archipelag #07*, <http://literatour2.wordpress.com/2012/03/01/mitologia-japonska-agnieszka-kozyra-archipelag-torii/> [dostęp: 14.10.2014].
- Opis podręcznika Mitologia japońska – Kozyra Agnieszka*, http://www.czarymary.pl/p_848718_mitologia_japonska_kozyra_agnieszka [dostęp: 14.10.2014].
- „Torii” nr 11, <http://torii.com.pl/wydania/torii-11> [dostęp: 14.10.2014].